

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

הבוחר בשירי זמרה

- זהירות מתולעים -

כתיב 'ושמת שכין בלועך אם בעל נפש אתה'. מה מאד צריך לזהר מכל נדנוד איסור התלוי באכילה, כי נמצא הגוף גדל באיסור ואשמה הנפש ההיא, מרעה אל רעה יצא, כי טמאתה בשוליה ולא תוכל להשיג ארחות חיים ליראה ולאהבה את ה' הנכבד והנורא ולעבדו עבודה שלימה.

לכן צריך להיות זהיר וזריז ולעמוד על השוחטים שיהיו אמנים בקיאים ויראי ה' מרבים, ויזרז את בני ביתו שיבדקו יפה יפה עד מקום שידם מגעת על איסור תולעת, ולא יאכל פרי שגדל בו תולעים עד שיחתכנו תחלה ויבדקנו.

וכן צריך לזהר הרבה מתערובת יתושים ופרעושים ומיני שרצים דקים הנופלים במאכל בימות הקיץ גם בלא דעת, וצריך להיות בקי בדיני יינות ומאכלים במגען של עכו"ם ונעלם מן העין וכדומה. ומה טוב ומה נעים להתנהג בפרישות ולברוח מאה שערים של היתר כדי שלא ליכנס בשער אחד של איסור, 'כי כל עמל אדם לפיהו', וישומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

(רבנו אליעזר פאפו, ספר "פלא יועץ" ערך 'אמת')

אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. (טו, א)

אחת מיסודות היהדות היא ה"שירה". ראה נא, יש שיר על הקרבן. יש שירה בשבתות וימים טובים (ע' סנהדרין קא. וע"ע מגילה דף יב:). וכל המפקפק במנהג ישראל ח"ו צריך וכו'. ובכן אדוננו המלך בורא העולם ברא העולם למען ישוררו לפניו, והוא "בוחר בשירי זמרה". וכל הבריאה ג"כ משוררת לפניו כמ"ש בפרקי שירה. ודוד המלך עליו השלום היה משורר בינו לבין עצמו לפני האל יתברך. וכאשר היו צריכין הנביאים להתנבאות לא יכלו, אלא אחרי שהתחילו בשירה וכלי שירה. ובאמת בגמרא נאמר שבבית המקדש "עיקר שירה בפה".

מכל האמור היה ראוי שכל בר ישראל ישב וישורר שירה וניגונים אפילו בינו לבין עצמו ובתוך כך יכוין ליבו לאל יתברך וישבחו בשירתו.

וכל כך יכולה השירה להזביק את שרעפיו של האדם, עד שישכח מכל עוה"ז ואירועיו, וכן עשו המתנבאים כנזכר לעיל. והסביר בזה רבינו שלמה אלקבץ בספרו מנות הלוי (דף לח.) מדוע בסעודת אחשוורוש לא מצאנו שהביא כלי זמר, וכי חסר למלך, והלא היתה סעודה גדולה וארוכה בלא לחסר דבר. וביאר, כי מחשבת אחשוורוש היתה, שכל העם מקצה יעסקו ב"אכילה". והנה אילו היה מזמין גם "כלי זמר" והיו שומעים אזי היתה מחשבתם על הנגינה, ולאט לאט היו מתנתקים מעצמן, ומניחים המאכלים, כי כן דרך השומע ניגון, הרי הוא נדבק בניגון ושוכח מכל סביבותיו. אשר על כן לא הביא נגינות לסעודתו.

וע"י שהאדם עסוק בשירה לא רק לשמוע. אלא גם לשיר במו פיו, אז יתן לו אור ועוז ושמחה, כי בעוה"ז יש לכל אחד מאיתנו "חבילה" אשר מפריעה לנו את החיים הנעימים. ומוכרחים, להיות שמחים.

ומזה נבין "לנצל" זמן שמחה, כגון ששרים בצוותא באיזה מאורע, או בשבת, או בבקשות ליל שבת, או בחתונה ושאר שמחות, שאז באותם זמנים יתרכז בשמחה וישיר גם הוא כל אותה השעה. ולא ישב כאבן דומם שדוקא אז יזכור "צרותיו", אלא ישכח ויניח הכל, ואדרבא ישורר וינצל הזמן לשירה. והיית אך שמח.

וכל שכן מי שחננו האל קול ערב ישורר לפני עם בני ישראל ויכוין ליבו לאל. וראה מה שכתב בספר פלא יועץ (מע' שיר). וכאשר הייתי נער הביא ראש הישיבה הרב שבתי אטון זצ"ל אדם מיוחד (ר' צבי דוד הי"ו) שילמד אותנו שירים ושירי בקשות ולא חשש לביטול תורה. יען זהו ענף מן היהדות. וכ"כ בספר הליכות מוסר (מערכת שירה) ראה שם דברים נפלאים. וראוי ללמוד ה"מקאמים". ועי"ז יוכל לשמח אלקים ואדם. ובמדרש קהלת (פרשה א סימן ז) אמרו שעתידים לומר "שירה" לימות המשיח.

שבת שלום ומבורך!

שדאל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

אכילת הפירות בט"ו בשבט שחל בשבת

שאלה: כשחל ט"ו בשבט בשבת, אימתי יעשו את סדר אכילת הפירות.

תשובה: כשחל בשבת יש נהגו להביא כל הפירות, אחרי קידוש לפני נט"י. ויש נהגו אחרי נטילת ידיים והמוציא, באמצע הסעודה או בסופו. וכן נכון יותר מכמה טעמים. וכן לא להביאם אחרי ברכת המזון, כי י"א דנקרא "גורם ברכה שאינה צריכה". וראה בשו"ת יחזה דעת (ח"א סימן פב) וילקוט יוסף (מועדים עמוד רמט). וכמו כן בחל בחול וסועדין יביאם אחרי הנטילה והמוציא. ובספר דרכי חיים ושלום (סימן תתלא) ג"כ כתוב: ש"ב בסוף הסעודה הביאו את הפירות וכו'.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartoral@gmail.com

יומא דנשמתא

המברך יתברך

בספר חסידים (סימן מו) מביא, מעשה באדם אחד שמת לפני זמנו, ונתגלה לאחד מקרוביו אמר להם בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך "ברכת המוציא" ו"ברכת הפירות" ו"ברכת המזון" בכונת הלב, ואומרים לי להנאתך נתכונת. שאלו, והלא אין משפט לרשעים אלא י"ב חדשים בלבד וכבר נודע עברו עליך יותר. אמר להם אין דנין אותי פורענויות חזקים כמו בשנים עשר חדש ראשונים. ע"כ.

והריטב"א כתב (בהקדמתו להלכות ברכות): "תחילת דבר, ראוי ללמד לבניו, ולתלמידיו, סדר ברכות, כדי שלא יבואו לידי מעילה, וישחיתו עלילה, מפני שזה דבר חמור".

ובמדרש (רות רבה פרשה ה, טו) על הפסוק 'ויאכל בועז וישת וייטב לבו'. "למה וייטב לבו? שבירך על מזונו". וביארו (הקדמת ספר גזי ברכה ח"א), שעל ידי ברכות הנהנין אדם קובע בנפשו את מדת הכרת הטוב, שהיא היא המפתח למידת הענוה, נמצא שהטיב את מדותיו ותכונותיו בברכה זו, ואין לך טובת לב יותר מלב נכנע...

(פתח שערי שמים)

ישמח לב מבקשי ה'

הננו שמחים להודיע כי במסגרת שיעורו הקבוע של מורנו הגאון הרב אלעזר זאב רז שליט"א

יתקיימו מעתה השיעורים בחלק "חשן משפט" בדינים אקטואליים המצויים למעשה השיעור מתקיים מידי יום ראשון בשעה 4.45 בבית הכנסת "מוסאיוף", ירושלים

ומועבר בשידור חי באתר מוסאיוף: www.musayof.org

להאזנה "קול הלשון": 03-617-1001

ארכיון השיעורים ב"קול הלשון": 03-617-1068 שלוחה 20

נצור לשונך

מתוך הספר "חפץ חיים"

יא. ודוקא אם הם ניכרים ממש, דהיינו שהם מגיעות לענין הסיפור, וגם ראה את הדברים הניכרים בעצמו. אבל אם הם רחוקין מזה רק הוא כעין דבר הניכר קצת, או שלא ראה את הדברים הניכרים בעצמו רק שמעין מפי אחרים, אין לו בזה שום יתרון כלל.

יב. ודע, דאפילו דברים הניכרים ממש, אינו מועיל רק לענין שעל ידי זה יהיה מותר להאמין בעצמו את הדבר שמספרין לו, אבל לענין לילך אחר כך ולספר דבר זה לאחרים, לא מהני, דלא עדיף מאם ראה בעצמו דבר גנות על חברו שאסור לספר אחר כך לאנשים. ודע עוד דבכל אופן אסור לסמוך על היתר זה של דברים הניכרים ממש להפסידו על ידי זה בממון או להכותו.

המדור להעלאת א. ש. ב. ת. תח"י לזיווג הגון

הלכתא לשבתא

מצינו כמה טעמים להנהגה זו של ייחוד בגדים לשבת:

1. מפני כבוד השבת, שאין ראוי להופיע באותם הבגדים שלבש בחול, ועל דרך שאמרו חז"ל (שבת קיד.): לימדך תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו.
2. שעל ידי לכישת בגדים מיוחדים "יזכור שהוא יום קדוש ואסור בעשיית מלאכה".
3. על דרך הסוד, משום ששבת המלכה מתלבשת בלבושים יקרים, וישראל עם ה' צריכים גם הם להתחדש בלבושים נאים ויפים. (מתוך חוברת 'בגדי שבת')

לגליון זה מצורף

ימי קודש

הלכות והנהגות למ"ז בשבת

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה". ת.ד. 57124 ירושלים

www.MatanTorah.org

לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartoral@gmail.com